

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VIII. De Præscriptionis suspensione & interruptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

& alia res præscribi cœptæ, eodem tempore, quò alia res præscriberentur, per text. aut arg. *l. Si fundum 16. ff. de Fundo dotali*, Panormit. *in c. Cum non liceat 12. n. 7. Molina disp. cit. num. 9. V. Quoad res.* & Bruneman. *in l. Si fundum cit. n. 2.* Si verò, antequam ad hunc statum pervenirent, præscriptio inchoata non fuit, præscribi ex communi sententia saltem possunt tempore, cujus initii memoria non existit; quia hujusmodi præscriptio habet vim tituli, & fundat præsumptionem, intervenisse facultatem alienandi, ab ipso Principe indultam, ut cum altero Molina *JCT.º Lib. 4. de Primogen. cap. 10. n. 10.* advertit idem Molina Theologus *num. 9. §. Convulsians & Palao cit. §. 15. n. 5.*

149. Imò eas, quantumvis non ordinariò decem aut viginti etiam cum titulo, *l. §. fin. V. Sin autem avaritia, C. Commun. de Legat.* extraordinariò tamen 30, vel 40. annorum tempore, non solum adversus possessorem & alienantem, sed etiam adversus successores quoscunque & familiam ipsam præscribi, plurium DD. Opinio est: quam satis probabilem cum Covarruvia *in Reg. Possessor p. 3. §. 3. n. 6.* censet Card. de Lugo *cit. disp. 7. n. 146.* Contrarium tamen, sive ejusmodi res & bona quæcunque longissimi & immemoriali minoris temporis spatii non præscribi, non minùs probabiliter defendunt *cit. Molina n. 9. & 10. Fachineus Lib. 7. cap. 12. & Palao cit. §. 15. n. 3.*

De Præscriptionis Suspensione & Interruptione.

SUMMARIUM.

150. Præscriptio inchoatur à die capta possessionis.

151. Inchoata aliquando suspenditur,
152. Ob notorium & generale agendi impedimentum:
153. Aliquando omnino interruptur:
154. Vel naturaliter, deficiente aliquo ejus requisito,
155. Vel civiliter, intercedente alio judiciali.
156. Triennalis, sententiâ:
157. Longi, litis contestatione:
158. Longissimi temporis præscriptio, tatione, imò denuntiatione,
159. Et aliquando, libellò judicis perre-
tò, interruptitur:
160. Nisi actor succumbat.

Præscriptio inchoatur seu currere incipit à die, quò res ei obnoxia bona fide & iusto titulo, quando Jura hunc exigunt, incipit possideri: & completur præscripti temporis die ultimo, arg. *l. In omnibus ff. de O & A.* cum enim suum domino auferat &, quantumvis iusta sit, speciem tamen quandam iniquitatis referat, turquam odiosa, domini, qui de damno vitando certat, favore retardanda potius est, quam in præscribentis, luctum captantis, gratiam acceleranda, *Hillig. in Donell. Lib. 5. cap. 19. lit. d. & Jordanus Lib. 10. Lucubrat. Tit. 29. n. 89.*

Semel cœptæ præscriptionis cursus duobus modis: & aliquando quidem ita impeditur; ut propter intercedens illius impedimentum solummodo suspendatur, sive tempore aliquo quiescat & quasi dormiat: illo verò cessante iterum reviviscat & procedat. Contingit hoc toto tempore durantis ætatis pupillaris petitionæ, contra quam res præscribitur, *l. Sicut 3. C. de Præscript. 30. annor. & Auth. Nisi C. de Bonis maternis: toto tempore, quò Ecclesia Monasterium &c. vacat aut propter*

propter Prælati captivitatem, exilium, &c. caret legitimo defensore, *e. De quarta 4. ibi. Nisi forte interim pastoralis sedes caruisset pastore, qui jura Ecclesie sue exigere debuisset c. 1. & c. fin. De Sede vac. &*, quò vivit prælatus, cujus res malè alienantis factò Ecclesia est læsa, *can. Si Sacerdotes, 16. q. 3. tempore hostilitatis & favientis belli c. Ex transmissa cit. n. 7. Molina Tract. 2. disp. 78. n. 9.*

Ratio, cur his casibus præscriptio suspensa non currat, ea reddi solet; quòd, impedimentis illis durantibus, is, contra quem præscribitur, pro rebus ac juribus suis conservandis & recuperandis agere non valeat. Quæ ratio non, ut videri

152. commodatur: sed eos duntaxat adversus præscriptionis cursum tuetur, quibus, quò minus agant, Juris aut etiam facti, non cujuscunque, sed generalis, sive communis & notorii atque omnibus patentis impedimentum obstat. Uude præscriptioni istiusque cursui obnoxia sunt res, & jura ex necessaria & publica etiam causa absentium, Ecclesiarum & Monasteriorum, habentium Prælatos, in administratione, rerumque ad ipsa pertinentium defensione ac recuperatione negligentes; cum enim talium agere volentium impedimenta, non ita notoria, nec generalia seu communia sint, præscriptionum contra illa inchoatarum cursum non sistunt; ut pro rerum, Prælati in administratione negligentia vel culpa amissarum, recuperatione ad in integrum restitutionis beneficium recurrere sit opus, Gonzalez *in c. Ex transmissa cit. n. 2. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 132. secuti Barbosa in c. cit. num. 4. & de Offic. Episc. alleg. 132. num. 16.*

Licet autem relatorum Juris aut facti notorii ac generalis impedimentorum durantium tempore toto præscri-

ptio non currat, sed planè quiescat ac dormiat, tempus tamen id antecedens conjungitur cum subsequente; ut, qui rem alienam immobilem privati præsentis, antequam ad pupillum perveniret, bona fide & justo titulo sex annis, aut ejusmodi rem Ecclesie, antequam ista vacaret, 20. annis possedit, pupillari ætate cessante, quatuor duntaxat: & Ecclesie Prælatò confirmatò, 20. annis opus habeat ad ejus præscriptionem legitime complendam, Molina *disp. cit. n. 1. & Haunold. Tom. 1. de J. & J. Tract. 6. n. 349.*

153. Aliquando verò Præscriptionis cursus ita impeditur; ut omnino interrumpatur, & tempus possessionis, impedimentum antecedens, isto cessante, non prodest, neque ad præscriptionem complendam cum subsequente valeat conjungi: sed ista de novo debeat inchoari: ut colligitur ex *c. Illud cit. ibi. Si probata fuerit interruptio, præscriptio non tenebit. Interrumpi autem præscriptio potest, vel Naturaliter, vel Civiliter, secundùm Glosam in c. cit. V. Interruptio, & Panorm. ibi n. 6.*

154. Naturaliter interrumpitur, quando post eam ritè inchoatam deficit aliquid ex ejus requisitis, scilicet possessio, aut bona fides, vel titulus resolvitur: v.g. si, qui juris eligendi præscriptionem inchoavit, ab electione semel exclusus acquiescat, itaque excidat ejus juris quasi possessione: vel, qui prædium alienum bona fide possidere cœpit, scientiam rei alienæ, ac proinde malam fidem incipiat habere; tales enim, si rei possessionem semel amissam recuperent, aut eorum mala fidei denuo superveniat bona, præscriptionem à novæ possessionis, vel bonæ fidei redeuntis tempore iterum debent inchoare, Covarruvias *in Reg. Possessor p. 2. §. 12. n. 12. Molina disp. cit. num. 10. & Pirrhing l. cit. n. 133.*

S s s a

Civili-

155.

Civiliter autem interruptio fit, quando re ipsa quidem nullum ejus requisitum deficit, fictione tamen & auctoritate Juris perinde habetur, ac si deficiat, propter interventum alicujus actus judicialis: puta, sententiæ definitivæ, litis contestationis coram iudice competente, & in quibusdam casibus citationis, imò aliquando solius denuntiationis extrajudicialis, subscriptione tabellionis, vel trium testium munitæ. *l. Ut perfectius a. C. de Annual. except.* Qua in re tamen opus est distinctione inter præscriptionem triennalem & longiores.

156.

Triennalis enim, v.g. rei mobilis emptæ & usucapi jam cœptæ, præscriptio non solum tali denuntiatione ac citatione, sed ipsâ etiam litis contestatione non interruptitur: sed procedit, & triennis, dum lis pendet, lapsò completur, *l. Pro emptore 25. §. fin. ff. Pro emptore*, ita tamen; ut, licet, actore litem cœptam non prosequente, usucapio propter litem interrupta aut protracta non sit, casu tamen, quò ista, durante lite, perficitur & possessor postea condemnatur, rem ei, pro quò pronuntiatum est, restituere teneatur, *l. Si post 18. ff. de R. V.* quòd tali casu usucapio pro justa acquisitione non habeatur, ut post Covarruviam in *Reg. Possessor p. 2. §. 12. n. 4.* Molinam *cit. disp. 68. n. 12.* & Donelum *Comment. Lib. 20. cap. 6.* notat Bruneman, in *l. Si post cit. n. 1.* & Haunold. *cit. Traët. 5. n. 336.*

157.

Longiores præscriptiones, saltem decennalis & vicennalis cum titulò, litis contestatione, corâ iudice competente, nõ solâ citatione, interruptuntur, *l. Mora 26. C. de R. V.* Unde is, cui super prædio alieno, novem annis bonâ fide & iustò titulò possessio, movetur, ejus præscriptionem perficit: quantumvis, lite adhuc pendente, possessionis decennium

compleatur, Bruneman, in *l. cit. num. 2.* dummodo litis contestatio eam prosequendi animò sit facta; si enim ex circumstantiis appareret, litem ab actore præscriptionis tantum interrumpendam & non in iudicio perseverandi animò motam & contestatam, sicut fieri præsumeretur, si lis, nullò impedimento, vel iustâ causâ exigente, desereretur, ejus contestatione præscriptio non interrumpetur, ut desumitur ex *l. fin. C. de Præscript. 30. annor.* Felin. in *c. Illud cit. n. 1.* Covarruvias *cit. num. 4.* & Molina *l. cit. n. 14.*

Eâdem litis contestatione, & non solâ citatione, longissimi temporis 30. annorum præscriptionem interrupti, iidem volunt; quòd illa propter bonam fidem & excessum temporis Ordinariæ longi temporis præscriptionis, titulò munitæ, æquiparetur. Contrarium tamen, eamque solâ citatione vel denuntiatione interrupti, cum aliis cesset Bruneman, in *l. Mora cit. num. 4.* per motus communi DD. sententiâ; quòd præscriptio odiosa, sive in odium negligentia introducta, cujusmodi 30. annorum est, *c. Vigilanti 5.* per solam citationem, vel litis denuntiationem interrupti patur, *l. Sicut 3. §. 1. Cum nostris 7. ff. §. 5. C. de Præscript. 30. annor.*

Hâc, sive citatione & conventionem iudiciali solâ, etiam interruptuntur præscriptiones improprie dictæ, quæ juxta dicta *n. 35.* fiunt ab eo, qui scit, se debere, & merito; quia, factâ conventionem, jam cessat taciturnitas & silentium, cui talis præscriptio innititur, *cit. Molina num. 15.* & Haunold. *n. 339.* Non desunt DD. qui præscriptiones quascunque hodie solâ libelli oblatione interrupti, velint, apud Arnold. Rath. *de Usucap. cap. 5. n. 77.* de quo quidquid sit, in Bavaria nostra ad præscriptionum interrupti-
onem lo-

nem solam citationem, ad instantiã partis emanatam, & reo infortunatam, sufficere, idem adertit n. 78. & desumitur ex *Lando recht Tit. 9. art. 1.*

Quodsi possessoris citatio, propter ejus absentiam, potentiam vel etiam impotentiam; quod v.g. infans aut furiosus sit, absque tutore vel curatore, fieri non possit, vel ad interrumpendam Civilem ejus possessionem adiri iudex & porrecto libello de usurpata rei possessione querela offerri: vel, si iudicis copia haberi nequeat, querela in scriptis exponi Episcopo: & si hoc etiam non liceat, eadem Notarii & hoc absente aliorum testium manu subscripta publicè proponi potest in loco, ubi possessor do-

micilium habet, *l. Ut perfectius est. Molina disp. cit. n. 16. & Palao Tract. 31. disp. Unic. p. 22. §. 16. n. 5.*

Rectè tamen hic DD. duo notant. 160.
Primum est, litis contestatione & citatione interruptam præscriptionem non censi, si actor, qui possessori litem movit, postea succumbat, *citt. Molina n. 14. & Haunold. n. 340.* Alterum, præscriptionem legitimè inchoatam adversus Ecclesiam Romanam non interrumpi per sententiam excommunicationis, singulis annis feriã V. in Cena Domini promulgari solitam, in occupantes bona Ecclesiæ Romanæ; quia sententia illa spectat solos malæ, non bonæ fidei possessores, *citt. Covarruvias n. 5. & Molina n. 18.*

TITVLVS XXVII.

De Sententia & Re Judicata.

Llatis ab utraque parte probationibus exceptionibusque, concluditur in causa, & proceditur ad Sententiam definitivam: quæ instantiã; & si in rem iudicatam transeat, ipsi controversiæ principali in iudicium deductæ, finem imponit.

ARTICVLVS I. De Conclusionem in Causa.

SUMMARIUM.

1. *Ante sententiam sic conclusio in causa:*

2. *Quæ est renuntiatio ulteriorum allegationum:*
3. *His aliquando terminum statuit Iudex.*
4. *Conclusio excludit facti:*
5. *Non etiam Juris allegationes.*
6. *Post eam facti allegationes aliquando à iudice injunguntur:*
7. *Et admittuntur in Criminalibus.*
8. *Et Matrimonialibus causis.*
9. *Aliquando etiam in aliis:*
10. *In iudicio Summario & Appellationis:*
11. *Et quoties, eas admitti, iustia causa suadet.*

S s s 3

In judi-